Број 135 У Новом Саду, у уторак 23. јуна 6 јула) 1909. Година XLIV.

«Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот од сваке врсте ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кућигде је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Решења управе
срп. народне радикалне странке.

Управа српске народне радикалне странке у седници својој у Сремским Карловцима 21. јуна (4. јула) 1909. године донела је ову одлуку:

I. Кад је барон Павао Раух именован баном краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, нарочито се обвезао у програмном говору своме, да ће успоставити уставне одношаје у земљи, да ће испунити све праведне жеље народа српскога и да ће радити на економском подизању народа и благостању земље.

На место тога, не само што нису успостављени уставни одношаји, и не само што се не поштују политичка права грађана, него се не поштују чак ни права, која се тичу личне слободе појединаца, шта више очигледно се газе чак и она права која су зајемчена посланицима народним.

У погледу српског питања не само што бан Раух и његова влада нису искупили задану реч, него је напротив српски народ са свима својим законом ујамченим и праксом освештаним правима и светињама својим стављен у истину ван закона и прогања се начином, који је згрозио цео образован свет.

Поводом оваких неуставних и незаконитих прилика, које су изазвале општи осећај несигурности и убили углед и кредит земљи, морало би наступити данашње економско назадовање, баш да је влада и радила на обећаном економском подизању народа, до кога јој није озбиљно било ни стало Цео начин оваког владања иде на очиту пропаст отаџбине и братског нам народа хрватског као и народа српског, стога управа српске народне радикалне странке решава — да и даље у опорби истраје и најодлучнијом законитом борбом припомогне, да се данашњем убитачном стању што пре учини краја.

Кад је недавно бан Раух путовао по пожешкој жупанији, ради агитовања — иако се не може са успехом похвалити — ипак се испоставила жалосна чињеница, да га је на том путу дочекивао и величао мали број независних људи, који понајвише припадају хрватско-српској коалицији, а нарочито српској самосталној странци. Хрватско српска коалиција у последњој одлуци својој изнела је, као да се само неколицина радикала истицала при том дочеку.

Управа српске народне радикалне странке уверила се, да су ти наводи са врло малим изузетком претерани, намештени и неистинити. С тога мора да изрекне жалосну истину, да је управа хрватско српске коалиције само зато напала поједине радикале, да би прикрила неисправно држање својих пристаница и скренула пажњу не само са својих чиновника, него и са потпуно независних људи, који у хрватско српској коалицији играју видну улогу.

Онакав поступак није достојан народних бораца, јер се ту имају у виду: ситни, лични и страначки а не народни интереси.

Управа српске народне радикалне странке изјављује, да не одобрава суделовање и истицање при дочецима бана Рауха, јер бан путује у политичкој и кортешкој цели, па би се дочек на том путу могао тумачити као одобравање његове политике

Но управа српске народне радикалне странке не осуђује она неоправдана дочекивања само код других странака, него је закључила да суделовање оне неколицине својих чланова тачно испита и затим своју одлуку донесе...

* * *

Славном председништву

срп. нар. радикалне странке

Карловци

„Србобран“ је донео вест, да сам ја ишао на подворење бану Рауху и частио се с њим. Ово је поновио др. Пера Белобрк на расправи у процесу „велеиздајничком“.

А ево како је било:

Кр. котарска област у Новској обавестила је парохијско звање о доласку бановом у Новску на дан 13 јуна и да ће се ту претставити свештенство итд.

Ја сам запитао епископа дијецезана, како се имамо ми пароси држати приликом проласка банова и он ми је рекао, да смо ми дужни главара земље, у интересу цркве, дочекати пристојно, ако добијемо службену замолбу.

Пошто је бан Раух на свом путу по Славонији наишао прво на моју парохију, то сам и ја као парох заједно са римокатоличким парохом био само претстављен бану. Све скупа није трајало минут-два.

Нити сам учествовао код поздрава, а ни код испратње, а измишљотина је, да сам се частио с баном, јер он је овамо дошао око 9. сати и отпутовао даље.

Дакле ја нисам ишао бану „на поклонење“ као члан српске народне радикалне странке, него сам био претстављен као „мјесни парох“.

Иако су са мном били представљени римокатолички дехенд Тадић и месни жупник Жиљар, „Србобран“ и хрватске коалиционе новине нису их хтели ни споменути, а камо ли напасти иако су обојица коалирци.

У Рајићу 1. јула 1909.

С поштовањем и поздрављем

Јоца Јовановић
парох

Овај допис узела је управа српске народне радикалне странке на знање.

* * *

Расправљана је ствар Косте Јовановића, из Дарувара. О њему је стигао извештај, да је наздравио бану и казао: „Срби иако су погрешили, они ће се поправити...“

Решено је, да председник управе позове Косту Јовановића да се изјасни. Ако се потврди горњи извештај, има председник поступити према решењу управе, те Коста Јовановић у том случају престаје бити члан српске народне радикалне странке.

Из седнице управе српске народне радикалне странке. У Сремски Карловци, 21. јуна (4. јула) 1909.

Политичка криза у Угарској.

Када потхват Владислава Лукача, присталице некадање либералне странке: да замаже очи независњачкој странци и створи владу, у којој би сва важнија министарства била у рукама његових политичких пријатеља, — није успео, тада су у политичким круговима очекивали, да ће краљ или непосредно преговарати са саборском већином, независњачком странком; или поверити Лукачу, да он са својим пријатељима образује владу; или, најзад, да ће се решење кризе одложити до јесени. У ово су последње веровали најмање Много што шта, па и одлагање краљева пута у Ишл, говорило је зато, да краљ жели да се криза реши што пре. — Тако је већина држала све до јуче. Међутим, као да ће бити баш оно последње: Да ће се решење кризе одложити до јесени.

Председник досадање владе, др. Векерле, изненадно је у суботу добио позив на аудијенцију код краља. Векерле је био у недељу код краља и по ономе, што је о тој аудијецији познато, даје се закључити, да је краљ захтевао да досадања влада и надаље отправља послове. Удовољити том захтеву краљевом доста је тешко досадањој влади. Чланови те владе у многом се питању разилазе; њихове странке неће више ни шта да знају за досадању коалицију; та се коалиција распала и то тако, да је више нико не може скупити; од јучерањих пријатеља и савезника постали су противнички табори. Наравно, да је члановима тих табора тешко данас заједнички радити, па ма била реч о отпрањању најпотребнијих најобичнијих државничких послова. Векерле је, свакако, све то разложио краљу, те му није могао у име свију чланова досадање владе, који данас иду сваки својим путем, обећати, да се прима повереног задатка Стога је и молио, да жељу краљеву изнесе пред министарски савет.

Министарски је савет одржан данас пре саборске седнице. Шта је на њему решено, немамо још извештаја. Ну имамо извештај са саборске седнице. На тој саборској седници расправљано је о повреди посланичког имунитета хрватско славонског посланика Новосела. У тој ствари било је и гласања. Хрватско-славонски заступници предлагали су, да имунитетски одбор има за 24 сата поднети у тој ствари извештај сабору, док је известилац тога одбора, независњак Лехел Хедервари, предлагао, да одбор поднесе извештај за 8 дана И при гласању сви присутни посланици мађарске уставне и пучке странке гласали су са хрватско славонским заступницима, а против мађарске независњачке странке. Тај чин јасно показује, какво расположење влада међу дојучерањим савезницима, па према томе можемо судити, какво је било расположење и у министарском савету међу члановима владе, када им је Векерле саопћио краљеву жељу, да још неко време раде у заједници. Ну крај свега тога, тешко да ће се чланови владе оглушити о жељу и заповест краљеву, па ма како им то тешко падало. Досадања влада ће се јамачно примити, да још неко време — до јесени — отправља државничке послове и Векерле ће ових дана у Беч, да о томе извести краља.

Ако су те претпоставке правилне, онда ће тек на јесен отпочети преговори и покушаји ради решења садање кризе.

Глас из Старе Србије.

Пећ, на Видов-дан.

Назадњаке из старог турског поретка јако су огорчили извештаји светских листова, а нарочито исцрпни извештаји „Заставе“ ваше о славним победама Џавид паше над обесним Арбанасима. Исто тако љути и свагдање непријатеље сваког напретка у Турској. Покушавали су у многим листовима да рад Џавид паше представе у лажној боји. Уједно је арнаутски клуб подстрекнут, да протестује најодлучније код Младотурака и тражи, да се Џавид паша из Малесије уклони, јер ће у противном случају букнути општи устанак.

Смешну вест једну протурили су најпре бугарски листови, што излазе у Софији, па онда бечки и т. д. Изнели су, како је Џавид паша тражио четрдесет хиљада војника да појача своју војску, наваћајући да иначе не може продужити у Малесији свој отпочет рад. То је све сушта неистина. Види се, да ти листови ни најмање не познају свдашње прилике или хоће да заведу друге који су необавештени о тим приликама.

Добар део Арнаута је за устав и у њему види свој напредак и будућност. Само они остали су љути непријатељи уставу и хтели би и даље, не радећи ништа, да жаре, пале, пљачкају и убијају. Добар део Арнаута, дакле, и не мисли на устанак и побуну, њих није нико кадар ни наговорити на то Господа у тако званом арнаутском клубу доро ће се чувати, да то изведу. Па ко ће онда?! Та господа нека не заборавe шта је било пре не пуна три месеца. Неће доћи више оно време, као пре шест година. Тада је Шаћир паша, бивши скопљански валија, а данас реакциоран прогнаник, кренуо са 35 табора војске у Малесију да тобоже укроти Арнауте. Малисорци су га победили зато, што је био — муртат — неверан држави. Као главни заповедник над тако јаком војском поступио је издајнички, те је потпустио Малисорце, да однесу победу. И као таковог, још га је стари режим поставио за великог везира. Но и том времену исконан је гроб, и њему је дошао крај.

Џавид паши сваки поштен и непристран човек, а пријатељ слободе и уставности, одаје пошту и признање на његову раду. Са својих две хиљаде војника показао је храброст и јунаштво, као ретко ко, и сузбио је и скршио силу од скоро 50 хиљада Арнаута. Назадњацима је дао добру лекцију, да у будуће не чине оно, зашто касније неће моћи одговарати.

Жалост је, велика жалост, што је Џавид паша свој отпочети и скоро довршени рад морао напустити. Прекинут му је рад услед врло озбиљних догађаја гледе Крита. Судећи по војним припремама на све стране, изгледа лако могуће, да ће доћи до оружаног сукоба између Турске и Грчке. Џавид паша је, на жалост, морао напустити Малесију Стигао је већ овамо са три табора војске и три батерије великих топова. Одавде је синоћ отишао у Митровицу. Ми Срби смо га свесрдно испратили и надамо се, да ћемо га ускоро видети као унапређеног чиновника међу нами, где дела у духу свог отпочетог рада.

Проносе се гласови да ће Арнаути поново отпочети своја стара насиља против голоруке раје, да се освете за оно, што им је нанео Џавид паша док их је укроћивао. Не можемо да верујемо у те вести стога, што им је Џавид паша дао добру лексију, а што су и они ваљда увидели, да је старим мрачним данима одзвонило и да је наступило доба закона и рада, где се свако казни за своја недела.

Ваш Дукађин.

Споразум између Аустрије и Бугарске.

„Corriere d' Italia“ добио је из Берлина вест: „Честа путовања краља Фердинанда изван Бугарске доводе се овде у вези са догађајима у Турској и њеним ратним припремама. Једна угледна политичка личност увера да је на састанку немачког и руског цара немачки цар упознао руског цара са планом, који је ту недавно утврђен између Беча и Софије. По томе плану Бугарска и Аустрија би споразумно радиле на черупању Турске. Бугарска ће, наиме, чекати први сукоб па да упадне у Мађедонију и прошири се на рачун Турске, а Аустрија ради на томе, да се побуни Албанија, па да поново заузме новопазарски санџак Ако би се пак Турска упустила у рат са Грчком због критског питања, Аустрија и Бугарска би упале у Мађедонију и Стару Србију и споразумно радиле“. Та вест, истина, није посве поуздана, али је значајно, што је римски лист ту вест добио из Берлина, а сличну вест добио је такође ових дана из Берлина и један бриселски лист.

Бивши султан пред судом.

Из Солуна јављају, да је младотурски одбор у последњој својој седници решио, да се бивши турски султан Абдул Хамид стави пред суд. Та је одлука донесена са 340 гласова против 144 гласа. Нарочити гласник одмах је саопћио ту одлуку у Цариграду, где ће сада решавати о том предлогу младотурског одбора. У исто време јављају из Цариграда, да је ратни суд завршио истрагу, покренуту у ствари последње војничке побуне у Цариграду На основу онога, што је ратни суд приликом те истраге установио, предлаже: да се Абдул Хамид позове пред ратни суд.

Чешки или немачки?

Овогодишње велике вежбе аустроугарске војске биће у Моравској. На те вежбе доћи ће и немачки цар Вељем. Немачки цар долази 26. августа (8 септембра) у Јихлаву (Иглау) а одавде ће автомобилом у Вел. Месерић. Представништво у Вел. Месерићу је сада на великој муци, на ком језику градоначелник да поздрави немачког цара приликом доласка му на чешком или немачком. Градски представници захтевају, да градоначелник отпочне свој поздравни говор на чешком језику, затим да уплете неколико немачких речи, а говор да заврши усклицом: „Слава!“ Са званичне стране пак траже, да градоначелник безусловно на немачком језику изговори говор, а после неколико чешких речи да заврши свој говор са усклицима: „Хох!“ и „Слава!“ Градоначелник пак сиромах не зна коме да се приволи. Власт је власт, али не може ни на жељу представништва да се не обазире. И све мислио, на једно смислио, те се вине у Беч, да се саветује са Чесима посланицима. Они сад треба да реше тешко питање: чешки или немачки.

Једно племе, које се исељава.

Из Букурешта јављају: Румунска влада се озбиљно забринула стога, што се једно племе у Добруџи нагло исељава, тражећи себи нову отаџбину у далеким крајевима преко мора То племе зове се: Липовани. Нека места су сасвим опустела, јер се све липованске породице иселиле. Те липованске породице своје малене имет ке продале су и у новац претвориле, те одлазе у далеку Манџурију, где намеравају своја нова огњишта да заснују и новим животом почну живети И ових дана су се многи Липовани кренули у Источну Азију под водством једног старешине свештеника. Жудња за сеобом међу заосталим Липованима сваки дан се све већма распаљује. Врло се често у својим селима скупљају и договарају, како и којим путем ће им бити најлакше иселити се Услед тог наглог и врло многог исељавања румунске власти предузеле су најоштрије мере. Полиција најоштрије пази и мотри на воће тога покрета и свим могућим средствима спречава састанке, где се договарају о иселењу. По вестима онамошњих листова тај покрет потпомаже се из Русије. Власти у Добруџи су наводно већ више руских листова и брошира, у којима се проповеда и распирује жудња за сеобом међу Липованима, ухватиле и запленили Али покрај свих оштрих мера, које су предузете, не може да се на пут стане иселењу. Јер свако вече, када са посла дођу, скупе се или у чијој кући или под ведрим небом и договарају се о иселењу свом. Липовани су необично побожно племе. Своје домове украшују са многим иконама Алкохолна пића не пију. Мушкарци не пуше и у знак побожности и кротости брију се. Воће, старешине и суци су им најстарији људи, који обављају и дужности свештеничке, наиме: крштење, венчање и погребе. На сеобу их навело то, што су их власти врло често узнемиривале и разне им препреке и неправде чиниле.

Месина у опасности.

Из Рима јављају, да се прекјуче поново осетио јак потрес земље у Месини, и то у пет маха. Свештенство се труди да умири народ, који се тако поплашио, да се већ боји пребивати и у самим дрвеним кућерцима.

Још један милион.

Један турски лист јавља, да је бивши султан потписао нов чек, којим пристаде, да се од његова новца у страним банкама може извадити још 1 милион турских лира (23 милиона динара) за потребе војске солунског и једренског кора, али под условом, да му се купи „Вила алатини“ у Солуну и даде 60 000 лира.

Одговорни уредник
Константин Брадваревић.

Цурење, течење и све болести мехура лечи **Gonotol** (привианица). Исти се једе, нема шприцања 3 лончића за 12 круна шаље дискретно лекарна САЛВАТОР, Рума Славонија. 623 34 -100

Требам
КОЛАРСКОГ ПОМОЋНИКА
Ступити може у посао одмах.
Душан Брајић,
колар у Даљу
842 1—1 (Славонија).

ПОТРЕБУЈЕМ
2 папучарска ПОМОЋНИКА
који могу одмах ступити. Радња од пара.
Коста Цветковић
8 0 —3 Осек

Продаје се нова лепа, модерна
КУЋА
у Царинарској улици
Упитати код газде
825 2—4 **М Вилића.**

Кућа на продају
у НОВОМ САДУ
Богданова улица бр. 21.
која има 4 собе, кујну, предсобље и подрум. Даљи извештај у истој кући. 814 2-3

НОВА РОЗА РАНА
КРОМПИРА,
свака воћа и поврћа нуди најјевтиније 777 6
Александар А. Мудрок
Митровица (Срем).

ШЕГРТА
из добре куће треба **шпецерајској радњи**
Ж. ЈЕФРЕМОВИЋА
У ПАНЧЕВУ.
Првенство имају који мађарски говоре. 760 6 6

Потребујем за моју
ШПЕЦЕРАЈСКУ ТРГОВИНУ
једног млађег
ПОМОЋНИКА,
који одмах ступити може.
С. П. Јовановић
802 3 6 у Панчеву.

ПРИЗНАТИ
сомборски овчји сир
Душана Даљчева
који надмаша својом ванредном каквоћом све светске сиреве, још увек извозим и разашиљем: поштом или железницом у дрвеним качицама од 7—40 клг. величине.
Ову изврсну робу, а да не заведете поштована г г. препродавци у својим цењеним трговинама, гостионицама, хотелима итд. немојте пропустити, пошто је роба за сопствену вам рекламу, а цена му је према каквоћи ванредно јефтина.
Цене на захтев бадава и франко шаљем.
Цењене налоге изволите непосредно слати на адресу:
Душан Даљчев.
8 4 1 5 Zombor (Bacska).

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.